

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1238/2023
02.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Мићић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране – ВМА, Београд, кога заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2943/22 од 21.10.2022. године, у седници која је одржана дана 02.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2943/22 од 21.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3492/2020 од 11.05.2022. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана је тужена да тужиљи на име нематеријалне штете и упостављања психичке равнотеже исплати износ од 395.000,00 динара. Ставом II изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 126.900,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење пресуде до исплате.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж1 2943/22 од 21.10.2022. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Првог основног суда у Београду П1 3492/2020 од 11.05.2022. године у ставу I изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље да се обавезе тужена да јој на име нематеријалне штете и упостављања психичке равнотеже исплати износ од 395.000,00 динара. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу II изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 3492/2020 од 11.05.2022. године, па је одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 126.900,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење пресуде до исплате и обавезана је

тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 8.850,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилја да туженој надокнади трошкове поступка по жалби у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилја је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23-други закон) Врховни суд је оценио да је ревизија тужилје неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити се у ревизији конкретно указује на другу повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилји је решењем тужене од 08.04.2005. године престао радни однос, са даном 10.05.2005. године. У извршењу пресуде Управног суда од 30.11.2017. године, решењем другостепеног органа од 25.05.2018. године уважена је жалба тужилје и поништено решење од 08.04.2005. године и предмет враћен првостепеном органу на поновно одлучивање. Решењем тужене од 14.01.2019. године, тужилја је враћена на рад и распоређена на формацијско место ... са даном 01.02.2019. године. Према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра, због отказа на послу, тужилја је имала изражену стресну ситуацију, те је трпела страх и душевне болове.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, закључивши да је тужена својом кривицом – доношењем незаконите одлуке о престанку радног односа, проузроковала нематеријалну штету код тужилје, будући да је тужилја трпела страх и душевне болове због отказа на послу који су у директно узрочно – последичној вези са радњом тужене, те је применом одредбе члана 154. став 1. и члана 200. Закона о облигационим односима обавезао тужену да тужилји накнади нематеријалну штету.

Овакво правно становиште није прихватио другостепени суд, већ је закључио да тужбени захтев тужилје није основан. Тужена као послодавац је овлашћена за доношење аката о престанку радног односа запослених, а запослени има могућност да те акте побија правним средствима, па стога чињеница да је акт тужене као послодавца поништен, сама по себи, не даје право запосленом на накнаду нематеријалне штете, осим у ситуацији да је тај акт донет злонамерно или шиканозно или злоупотребом права или било којом другом малициозном радњом тужене. Тужилја у конкретном случају није доказала да је решење о отказу донето злонамерно, шиканозно или злоупотребом права од стране тужене. Све ово у смислу одредбе члана 192. став 1. и 195. став 1. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, овакво правно становиште другостепеног суда је правилно.

Наиме, одредбом члана 200. став. 1. Закона о облигационим односима, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањене животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству.

Одредбом члана 179. Закона о раду, прописано је право послодавца да запосленом откаже уговор о раду због тачно одређених разлога и у случајевима одређеним том одредбом.

Одредбом члана 191. истог закона, прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио (став 1); накнада штете из става 1. утврђује се у висини изгубљене зараде која у себи садржи припадајуће порезе и доприносе у складу са законом, у коју улази накнада за исхрану у току рада, регрес за коришћење годишњег одмора, бонуси, награде и друга примања по основу доприноса пословном успеху послодавца (став 2).

Одредбом члана 192. Закона о раду, прописано је да о правима, обавезама и одговорностима из радног односа одлучује: 1) у правном лицу - надлежни орган код послодавца, односно лице утврђено законом или општим актом послодавца или лице које они овласте; 2) код послодавца који нема својство правног лица - предузетник или лице које он овласти.

Одредбом члана 195. истог закона, прописано је да против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права, запослени, односно представник синдиката чији је запослени члан ако га запослени овласти, може да покрене спор пред надлежним судом.

У конкретном случају, тужиља потражује накнаду нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед незаконитог отказа уговора о раду. И по оцени Врховног суда, одлука о престанку радног односа није сама по себи довољна да буде узрок настанка наведених видова нематеријалне штете из одредбе члана 200. Закона о облигационим односима. Наиме, послодавац је овлашћен у смислу цитираних законских одредби (члан 179. Закона о раду) на доношење акта о једностраном раскиду радног односа, против ког акта запослени има могућност употребе правних средстава. По правилу, доношење акта о престанку радног односа запосленом има за циљ раскид радно функционалне везе између послодавца и запосленог. Уколико је решење о отказу незаконито, запосленом стоје на располагању правни лекови ради уклањања таквог незаконитог правног акта из правног поретка, а потом и вођење поступка пред судом ради накнаде штете. Незаконити престанак радног односа сам по себи не може да доведе до повреде назначених нематеријалних добара, осим у ситуацији када је доношење тог акта

результат злонамерног или шиканозног понашања послодавца, како то правилно закључује другостепени суд, а што овде није доказано да је случај.

Стога су неосновани ревизијски наводи да је побијаном одлуком погрешно примењено материјално право.

Имајући у виду све напред изнето, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић